

ESITYS LASTENSUOJELUYKSIKÖ- VIERAILULLE

Mikko Kiiskinen ja Kaarina Koskinen

12/2020

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto	
Mikko Kiiskinen ja Kaarina Koskinen	Poliisi (AMK)	
Julkaisunimi	Julkisuusaste	
Esitys lastensuojeluyksikkövierailulle	Julkinen	
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto	
Pauliina Potila	Toiminnallinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä		
<p>Aiheenamme on lastensuojelutyön ja poliisin yhteistyö ennalta estävän toiminnan parissa. Toiminnallisen opinnäytetyömme produkti on PowerPoint-esitys lastensuojeluyksikössä vierailulla käytettäväksi niin Poliisiammattikorkeakouluopiskelijoille kuin poliisilaitoksillekin. Lastensuojelun piirissä olevat nuoret ovat enenevässä määrin yksi poliisia työllistävä asiakasryhmä ja opinnäytetyömme antaa omalta osaltaan tietoa tästä asiakaskunnasta. Tarkoituksenamme on myös mahdollistaa yhteistyön lisääminen lastensuojelun ja poliisin välille, antaa lastensuojelun asiakkaille positiivinen kohtaaminen poliisin kanssa sekä antaa poliisiopiskelijoille ja jo virassa oleville poliiseille matalan kynnyksen mahdollisuus lähestyä nuoria positiivisessa yhteydessä, nuorten turvalliseksi kokemassaan ympäristössä.</p> <p>Keräsimme aluksi tietoa selvittääksemme lukijalle tämänhetkistä lastensuojelun tilaa Suomessa. Lisäksi haastattelimme lastensuojelun ammattilaisia ja poliisissa työskentelevää ennalta estävän toiminnan ammattilaista. Näiden haastattelujen pohjalta saimme aikaan kattavan ajankohtaisen tietopaketin vierailun materiaaliksi niistä rikosilmiöistä, jotka tällä hetkellä ovat ajankohtaisia lastensuojelun piirissä oleville lapsille ja nuorille.</p> <p>Keskeiset tulokset haastatteluiden perusteella olivat, että lasten ja nuorten parissa toistuu sama pienehkö määrä rikoksia, joissa lapset ja nuoret ovat sekä rikoksesta epäillyn asemassa että asianomistajan asemassa ja se, että tälle ryhmälle olisi tärkeää saada tietoa suoraan poliisilta rikoksista, niiden seurauksista ja rikosprosessista.</p> <p>Tulimme asiantuntijahaastatteluiden ja lastensuojeluyksikköön tekemämme vierailun perusteella siihen tulokseen, että työmme on tarpeellinen lisä jo olemassa olevien vierailumateriaalien rinnalle. Tämän kaltaiselle yhteistyölle poliisin ja nuorten välille on aina tilausta ja tällä tavoin osaltamme mahdollistamme sen madaltamalla kynnystä lastensuojelulaitosvierailuille.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
34 + 3 liitesivua	Joulukuu 2020	AMK2020ONT
Avainsanat		
Lastensuojelu, lasten- ja nuortentyö, ennalta estävä toiminta		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS	5
3	ENNALTA ESTÄVÄ POLIISITOIMINTA.....	6
3.1	Ennalta estävän toiminnan strategia.....	6
3.2	Ennalta estävän toiminnan linjaukset ja vaikuttavuus.....	7
3.3	Ennalta estävä toiminta Kaakkois-Suomessa.....	9
4	LASTENSUOJELU SUOMESSA.....	10
4.1	Lastensuojelu yleisesti.....	10
4.2	Lastensuojelun eri vaiheet.....	11
4.2.1	Ehkäisevä lastensuojelu, lastensuojeluilmoitus ja lastensuojeluasiakkuuden vireilletulo.....	11
4.2.2	Avohuollon tukitoimet.....	12
4.2.3	Kiireellinen sijoitus, huostaanotto ja sijaishuolto.....	12
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA MENETELMÄT	14
5.1	Aineiston keruuprosessi.....	15
5.2	Aineiston käsittely ja sisällönanalyysi.....	16
5.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	17
6	TULOKSET	18
7	ESITYKSEN TAUSTAT	22
8	VIERAILUSTA.....	28
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	30
	LÄHTEET.....	33

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme käsittelee poliisin ennalta estävän yksikön tai poliisiopiskelijoiden vierailua lastensuojeluyksikköön. Opinnäytetyömme toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä ja sen tuotoksena saimme tehtyä materiaalin, jonka kanssa voidaan helpommin ja matalamalla kynnyksellä tehdä vierailuja lastensuojeluyksiköihin. Materiaali on käytettävissä niin Poliisiammattikorkeakoululle kuin Kaakkois-Suomen poliisilaitoksellekin. Selvitimme työssämme myös Kaakkois-Suomen ennalta estävän poliisitoiminnan toimintaa nuorten parissa haastatteleamalla yhtä Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan ryhmän jäsentä.

Opinnäytetyötämme varten selvitimme lastensuojelun tilaa Suomessa. Lastensuojelun palvelujärjestelmä on Suomessa laaja. Perheet ja nuoret voivat saada apua aina kodista lastensuojeluyksiköihin. Työtämme varten selvitimme myös alle 18-vuotiaiden tekemää rikollisuutta Suomessa tutkimalla tilastokeskuksen tekemiä tilastoja ja sosiaalialan eri julkaisuja. Haastattelimme opinnäytetyötämme varten kahta lastensuojelun ammattilaista, joilta saimme ensikäden tietoa siitä, minkälaisia ongelmia heidän yksiköissään asuvilla nuorilla on.

Idea opinnäytetyöhön tuli kiinnostuksesta nuorten parissa työskentelyä kohtaan. Molemmat kokevat ennalta estävän toiminnan olevan tärkeä osa poliisin toimintaa. Ennalta estävällä työllä nuorten parissa saadaan parhaassa tapauksessa nuoren kierre rikosten parissa katkaistua. Tällä asialla on mielestämme suuri yhteiskunnallinen vaikutus. Toinen opinnäytetyön tekijöistä on aiemmin toiminut lastensuojeluyksikössä ohjaajana. Sitä kautta nuorten ja perheiden elämäntilanteet ja ongelmat, jotka ovat johtaneet lastensuojelun asiakkuuteen ovat ammatillisesti tuttuja. Tätä työkokemusta ja asiantuntijoiden haastatteluja hyväksikäyttäen pystyimme tekemään yksikköön vierailulle meneville henkilöille kattavan tietopaketin. Tämän tietopaketin pohjalta ennalta estävässä toiminnassa mukana oleva poliisi tai Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija saa hyvän työkalun tukemaan vierailua.

Käyttämällä omia kokemuksiamme, kolmea asiantuntijan haastattelua ja tilastokeskuksen tilastoja koskien nuorison rikollisuutta saimme tehtyä opinnäytetyömme produktin eli lopullisen tuotoksen, joka on materiaali lastensuojeluyksikössä vierailua varten.

Yhtenä opinnäytetyömme tavoitteista oli madaltaa kynnystä mennä vierailulle lastensuojeluyksikköön. Lastensuojeluyksiköt ovat varmasti monelle tavalliselle kansalaiselle vieras

paikka. Yksiköissä asuu nuoria, joiden elämänhallinta on jo lähtenyt ajautumaan yhteiskunnallisesti ajatellen väärille poluille. Paikkana yksiköt voivat olla vierautensa takia hieman pelottavia. Yritämme opinnäytetyömme produktilla saada kynnystä alemmas lähteä tutustumaan tähän yhteen sidosryhmään, joka on poliisin päivittäisessä toiminnassa usein esillä. Toisena näkökulmana meillä oli se tosiasia, että lastensuojeluyksiköissä asuvat nuoret ovat monesti poliisin kanssa tekemisissä ainoastaan negatiivisessa merkityksessä. Poliisi on heidän elämänsä varrella saattanut joutua puuttumaan jo heidän vanhempinsa asioihinsa, joka on voinut vaikuttaa nuorten käsityksiin poliisista negatiivisesti. Huono-osaisuus on monesti periytyvä asia, eikä huonoista lähtökohdista tulevat nuoret välttämättä näe muuta mahdollisuutta kuin jatkaa vanhempiansa viitoittamaa tietä rikosten ja väkivaltaisen elämäntyylin polulla (Moisio P, Kauppinen TM, 2010). Vierailujen avulla pyrimme mahdollistamaan vaikeassa tilanteessa oleville nuorille positiivisen kohtaamisen poliisin kanssa. Tällä kohtaamisella voi olla merkittävä vaikutus nuoren tulevaisuudelle.

Jotta saimme tuotettua toimivan ja käytännöllisen produktin kävimme itse vierailemassa lastensuojeluyksikössä produktimme pohjalta. Halusimme testata itse tuottamamme esityksen, jotta voisimme vielä muokata sitä oikeaan suuntaan oman kokemuksemme ja saamamme palautteen perusteella.

Valmistautuessamme omaan vierailuumme keskustelimme jokaisen käsiteltävän asiakokonaisuuden kokemuksista keskenämme. Näiden kokemusten pohjalta valitsimme tosielämän esimerkkejä kerrottavaksi lapsille ja nuorille. Ajattelimme, että tällä tavalla pystymme monipuolisempaan vuoropuheluun, sillä näin tunsimme paremmin asian, josta puhuimme. Vierailun toteutimme työajalla osana Kaakkois-Suomen ennalta estävää toimintaa. Saadaksemme vierailulle haluamamme vaikutuksen, halusimme vierailla poliisin ominaisuudessa virkavaatteissa. Saimme myös käyttöömmme tunnuksellisen poliisiauton. Tämä ei olisi ollut mahdollista toteutettavaksi vapaa-ajalla. Osastojemme komisariat olivat samaa mieltä kanssamme siitä, että kysymyksessä on arvokas työ ja saimme tilaisuuden työssämme osallistua tällä tavoin ennalta estävään toimintaan Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa Poliisiammattikorkeakoulun vapaasti valittavien opintojen EET-kurssin käyttöön materiaali, jonka avulla opiskelijat voivat mennä vierailemaan lastensuojeluyksiköissä. Poliisiammattikorkeakoulu ei ole työtä meiltä tilannut, mutta olemme tarjonneet työtämme vapaasti koulun käyttöön. Materiaali on tehty linjassa koulun muun vierailumateriaalin kanssa. Näkökulmamme vierailumateriaaliin on lähtökohtaisesti ennalta estävä poliisitoiminta nuorten kanssa Kaakkois-Suomessa mutta materiaali soveltuu käytettäväksi muuallakin.

Materiaalin tarkoitus on madaltaa kynnystä vierailla lastensuojeluyksiköissä. Tällä hetkellä vierailuja on mahdollisuus tehdä kattavasti muihin laitoksiin. Mielestämme mahdollisuus vierailulle lastensuojeluyksikköön on tärkeä osa ennalta estävää toimintaa Poliisiammattikorkeakoulussa, eikä siihen tätä ennen ole ollut olemassa juuri lastensuojelun piirissä oleville nuorille suunniteltua tietopakettia.

Nuorten näkökulmasta taas vierailu voi olla nuoren ensimmäinen positiivinen kohtaaminen poliisin kanssa. Nuorten saadessa poliisiorganisaation jäsenen kanssa positiivisen kokemuksen, saattaa nuoren oma asenne poliisia kohtaan muuttua positiivisempaan suuntaan. Vierailun aiheet ovat valittu siten, että ne palvelisivat herkässä iässä olevia nuoria. Nuoret saavat vierailun aikana tietoa nuorten keskuudessa esillä olevista rikosilmiöistä ja rikosten seurauksista. Tarkoituksena vierailussa ei ole saarnata asioista, vaan keskustella niistä nuorten kanssa vuorovaikutuksessa ja auttaa nuoria ymmärtämään tekojensa sellaiset seuraukset, joita he eivät ehkä ole tulleet ajatelleeksi.

Lastensuojeluyksikköön sijoitetulla nuorella voi olla kokemuksiemme mukaan vaikeuksia nähdä elämäänsä edes kuukautta kauemmaksi. Produktissamme tarkoituksena onkin lähitulevaisuuden esimerkein konkretisoida nuorille tekojen seurauksia.

Teimme opinnäytetyössämme tietoisien valinnan tehdä esitys nimenomaan siitä näkökulmasta, että nuoret ovat rikoksen tekijöitä sen sijaan, että käsittelisimme rikoksen uhrin asemaa. Esityksessä huomioidaan lapsi tai nuori myös rikoksen uhrina mutta koemme, että esityksemme palvelee tarkoitustaan paremmin tällä tavoin. Lastensuojelun piirissä olevilla nuorilla on oman kokemuksemme mukaan todellinen ongelma ajautua koko ajan syvemmälle rikolliseen maailmaan. Poliisina toimiessamme olemme harvoin tavanneet lastensuojelun piirissä olevia nuoria, joilla ei ole mitään rikoshistoriaa käsillä olevan asian lisäksi. Tämän

lisäksi olemme työssämme huomanneet, että toisinaan samat nuoret, jotka ovat välillä rikoksesta epäillyn asemassa ja välillä asianomistajan asemassa, tuomitsevat asianomistajan asemassa ollessaan samankaltaisen teon raskaasti. Emme ole voineet työssämme välttyä käsitykseltä, että nuoret vähättelevät rikoksia silloin, kun he syyllistyvät niihin itse.

Opinnäytetyötä suunnitellessamme valitsimme myös käsitellä raporttiosiossa lastensuojelua, huolimatta siitä, että se ei ole täysin linjassa produktiimme. Tämän teimme siksi, että toivoessamme produktiamme tosielämässä käytettäväksi, lähdimme siitä ajatuksesta, että tulevaisuudessa vierailuja tekevät eivät välttämättä tunne lastensuojelua tai lastensuojeluyksiköitä ja niissä asuvia nuoria. Toiveenamme on, että mahdollinen tulevaisuuden vierailija tutustuisi myös tähän raporttiosioon lisätäkseen ymmärrystään esityksen kohdeyleisönä olevien nuorten taustoista.

3 ENNALTA ESTÄVÄ POLIISITOIMINTA

Poliisilain (2011/872) ensimmäisen luvun ensimmäisen pykälän mukaan poliisin tehtävinä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Ennalta estävällä toiminnalla (EET) pyritään puuttumaan varhain sellaisiin tapahtumiin ja negatiiviseen kehitykseen, jotka ovat omiaan heikentämään turvallisuutta. Ennalta estävän työn tavoitteet sovitaan valtakunnallisesti, josta ne jalkautetaan toimimaan alueellisesti ja paikallisesti. Ennalta estävän työn vaikuttavuutta arvioidaan niin oman organisaation sisällä, kuin siitä ulospäinkin. Ennalta estävän poliisityön haasteita ovat Suomessa sen vähäiset resurssit ja kielteiset asenteet ennalta estävää työtä kohtaan. Työn vaikuttavuuden osoittamisen vaikeus osaltaan johtaa sen heikkoon arvostukseen. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023, 10–11.)

3.1 Ennalta estävän toiminnan strategia

Sisäministeriön asettama työryhmä määrittelee poliisin ennalta estävän työn strategian tietyille aikavälille. Tämänhetkinen sisäministeriön määrittelemä ennalta estävän työn strategia on vuosille 2019–2023. Strategiassa määritellään kohdealueet, tavoitteet ja niihin liittyvät linjaukset poliisin ennalta estävälle työlle vuosille 2019–2023. Strategiaan sisältyy linjausten lisäksi myös sen toimeenpanoa, raportointia ja seurantaan koskevat menettelyt. Poliisin

tekemällä ennalta estävällä työllä tarkoitetaan strategian mukaan sellaisia johdettuja ja suunnitelmallisia toimia, joilla estetään tapahtumia, jotka vaikuttavat negatiivisesti ihmisten turvallisuuden tunteeseen. Rikosten ja turvallisuutta heikentävien häiriöiden estäminen sisältyy myös ennalta estävän työn strategiaan. Poliisin ennalta estävän työn määritelmän mukaan poliisi toimii ratkaisulähtöisesti moniammatillisessa yhteistyöryhmässä eri viranomaisten, yhteisöjen ja järjestöjen kanssa. Strategia määrittelee poliisin ennalta estävälle työlle tavoitteeksi vahvistaa ihmisten turvallisuutta ja sen tunnetta, ylläpitää ja vahvistaa eri väestön osien luottamusta poliisiin sekä vähentää yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet rikoksilla ja turvallisuutta heikentävillä häiriöillä. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023, 15–18.)

Yhtenä poliisin ennalta estävän toiminnan kohteena ovat nuoret. Koska opinnäytetyömme koskee nuoria, keskitymme ennalta estävän työn strategiassa lapsia ja nuoria koskeviin linjauksiin. Määritellyn strategian mukaan poliisi pyrki toimimaan yhteistyössä lasten ja heidän vanhempiensa kanssa. Lapset ja nuoret ovat tulevaisuuden aikuisia. On tärkeää tuottaa heille positiivisia kokemuksia heidän kohdatessaan poliisin ja synnyttää luottamusta poliisiin jo varhaisessa vaiheessa. Poliisiin täytyy omaksua nuorten kulttuuri ja kieli toimiessaan nuorten kanssa kuitenkin tavalla, jossa säilytetään poliisin rooli ja asema. Nuorten tekemä rikollisuus on vähentynyt viime aikoina ja syinä tähän pidetään vähentynyttä päihteiden käyttöä, internetin käytön lisääntymistä ja asenteiden muutosta. Rikoksia tekevistä nuorista vain kaksi prosenttia uusii rikoksen. Kuitenkin tämä kaksi prosenttia aikuistuuksaan muodostaa rikollisten kovan ytimen, joka on vastuussa yli puolesta kaikista tehdyistä rikoksista. Rikosten tekijöiden varttuessa rikosten vakavuus ja määrät kasvavat. (Näsi 2016, 28–29.)

3.2 Ennalta estävän toiminnan linjaukset ja vaikuttavuus

Nuoriin kohdistuvia linjauksia ennalta estävässä toiminnassa on neljä. Poliisin tulee jalkautua nuorten pariin ja toimia yhteistyössä heidän vanhempiensa tai tärkeiden aikuisten kanssa. Jalkautumisella tarkoitetaan niin tosielämän kanssakäymisiä nuorten parissa kuin toimimista nuorten käyttämillä sosiaalisen median alustoilla. Toiseksi poliisin ja oppilaitosten yhteistyötä tulee jatkaa ja kehittää. Koulukiusaamista on edelleen kouluissa ja siihen pyritään löytämään työkaluja, jotta tapauksia voitaisiin ennalta ehkäistä. Myös tiedottaminen ja viestintä oppilaitosten henkilöstön ja poliisin välillä nähdään tärkeänä, jotta oppilaitosten henkilökunta oppisi tuntemaan poliisin ennalta estävän toiminnan eri muodot. Kolmantena linjauk-

sena poliisi pyrkii tehostamaan moniviranomaistoimintaa kuten ankkuritoimintaa. Neljäntenä linjauksena nostetaan esiin vähemmistöryhmiin kuuluvat nuoret, joilla on tutkitusti suurempi riski joutua rikoksien kohteeksi. Poliisi pyrkii tunnistamaan ja ottamaan huomioon heidän tarpeensa. (Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023, 24–26.) Ankkuritoiminta on valtakunnallisesti toimivaa moniviranomaisyhteistyötä, jolla on tarkoituksena ehkäistä syrjäytymistä lasten ja nuorten keskuudessa (Ankkuritoiminnan käsikirja 2019).

Ennalta estävän toiminnan vaikuttavuudesta on tehty useita tutkimuksia. Ruotsissa vuonna 2013 tehdyn kustannusanalyysin mukaan yksi vain vähän väkivaltaisesti oireileva äärioikeistoon kuuluva henkilö voi kustantaa yhteiskunnalle 100 000 euroa vuodessa (Lundmark & Nilsson 2013). Eräässä tutkimuksessa on tutkittu esimerkiksi väkivallan kasaantumista Suomessa. Suomessa poliisin asiakaskunnasta on tilastoitu, että väestöstä alle kolme prosenttia tekee kaikista rikoksista jopa puolet. Pienelle osalle väestöä kasautuu siis iso osa kaikista rikoksista. (Sirén & Aaltonen 2010.) Usein rikoksen tekijät ja uhrin ovat samoja henkilöitä, joille on kasautunut monia niin sosiaalisia kuin terveydellisiäkin ongelmia. Poliisin asiakaskunnalla on yleensä myös hoitokontaktit moniin muihin yhteiskunnan varoilla kustannettaviin sosiaali- ja terveystalouteihin, joten jo yhden henkilön auttaminen ennalta estävästi voisi tuoda yhteiskunnalle suuria taloudellisia hyötyjä. Rikolliselle polulle suistunut ihminen kuitenkin kuormittaa yhteiskunnan eri toimijoita ja sen vuoksi sen vaikuttavuutta on vaikea laskea tarkasti. Kustannukset kuitenkin koostuvat useista pienistä puroista ja ne kuormittavat eri toimijoiden budjetteja, joten yhteiskunnallisesti säästö on lopulta kuitenkin iso, ja se täytyisi nähdä kokonaiskuvassa paremmin. (Evwaraye 2015, 23–25.)

Lapsista ja nuorista suurin osa voi Suomessa paremmin kuin koskaan aikaisemmin. Kuitenkin myös sellaisten lasten ja nuorten määrä kasvaa jatkuvasti, joiden ongelmat ovat entistäkin kompleksisempia (Taskinen 2012, 7). Lastensuojelulaki uudistettiin Suomessa vuonna 2007 ja sen myötä lastensuojelun asiakkaan eli lapsen sekä hänen läheistensä osallisuuden ja kuulluksi tulemisen huomioimista haluttiin lisätä (HE 252/2006). Noin 9–12 %:ssa rikollisuudesta, joka tulee poliisin tietoon, epäillään tekijäksi alle 18-vuotiasta lasta tai nuorta (Näsi & Tanskanen 2016, 201–218). Rikoksesta johtuvat prosessit koskettavat siis tuhansia nuoria ja heidän perheitään vuosittain. Kuitenkin poliisin tietoon tulee vain pieni osa heidän tekemistään rikoksista. Harvoin nuorten tekemissä rikoksissa esiintyy suunnitelmallisuutta tai vakavaa väkivaltaa, mutta on todettu, että varhain alkanut rikollinen käyttäytyminen ennustaa lisäävän niin yhteiskunnasta syrjäytymistä kuin yksilön tulevaa rikollista toimintaa.

Tämän vuoksi ennalta estävät toimet ja varhainen puuttuminen nuoren ongelmiin ja rikolliseen käyttäytymiseen ovat ensisijaisen tärkeitä toimia yksilön kannalta ja yhteiskunnallisesti. Kuitenkin on muistettava, että suuren osan lasten ja nuorten tekemistä rikoksista tekee pieni, mutta sitäkin moniongelmaisempi osa nuorista. Moniongelmaisuus näkyy heillä päihde- ja mielenterveysongelmina, koulupudokkuutena, työttömyytenä kuin myös ylisukupolvisena huono-osaisuutena. (Aaltonen 2010.)

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan 15–29-vuotiaiden osuus rikoksista epäillyistä on laskenut mutta esimerkiksi alle 15-vuotiaiden osuus on edellisiin tilastoihin verrattuna kasvanut noin kaksi prosenttia. Alle 15-vuotiaiden tekemien laittomien uhkausten ja heidän tekemien pahoinpitelyrikosten määrä on myös kasvanut huolestuttavasti. (Tilastokeskus 2018.)

3.3 Ennalta estävä toiminta Kaakkois-Suomessa

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen pääpoliisiasema sijaitsee Kouvolassa. Muut alueen poliisiasemista sijaitsevat Imatralla, Kotkassa, Haminassa ja Lappeenrannassa. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella on 16 erillistä kuntaa ja niissä on yhteensä noin 300 000 asukasta. (Poliisi 2020.)

Ennalta estävän toiminnan ryhmien toimistot sijaitsevat Kaakkois-Suomen alueella Kouvolassa ja Lappeenrannassa. EET-ryhmä aloitti toimintansa 14.1.2019 keskittyen toimintaansa huolta aiheuttavien henkilöiden puhuttamiseen, ankkuritoimintaan ja paikalliseen ongelmanratkaisuun. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan ryhmään kuuluvat päällystövastaava, ryhmänjohtaja ja neljä miehistön jäsentä. Kaksi miehistön jäsenistä toimii Etelä-Karjalan alueella ja kaksi Kymenlaaksossa. Ryhmän toiminta keskittyy pääsääntöisesti alle 18-vuotiaiden tekemiin rikoksiin yhdessä tutkintaryhmien kanssa. EET-ryhmän toiminta koetaan tärkeänä Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella. Ryhmän perustamisen jälkeen alle 15-vuotiaita rikolliseen tekoon syyllistyneitä ja muita asianosaisia on puhuttu huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin. Rikoslain (1889/39) 3 luvun 4 §:n mukaan rangaistusvastuun edellytyksenä on, että tekijä on teon hetkellä täyttänyt viisitoista vuotta ja on syyntakeinen. Ennen EET-ryhmät toimintaa rikosvastuun puuttuminen on toisinaan saattanut vaikuttaa siihen, onko nuorten rikollisiin tekoihin puuttuminen koettu mielekkääksi. Tämän vuoksi tapaukset on voitu päättää ilman asianosaisten tapaamista. Ennalta estävän toiminnan myötä on havaittu, että nuorten ja eri toimijoiden kanssa tehdyillä tapaamisilla on positiivinen vaikutus nuorten tilanteisiin. (Poliisi 2019.)

Ankkuritoiminnassa Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen ennalta estävä ryhmä pyrkii solmi-
maan yhteistyösopimuksia kuntien ja eri toimijoiden kanssa. Poliisi pyrkii myös tekemään
itseään tunnetuksi sekä kokoamaan ja määrittämään ankkuritoiminnan yhteyshenkilöt mo-
niammatilliseen ryhmään. EET-ryhmä pyrkii puhuttamaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat
käytöksellään osoittaneet olevansa uhkaavia tai toiminnallaan aiheuttaneet pelkoa kansalai-
sissa. EET-ryhmä kutsuu heitä huolta aiheuttaviksi henkilöiksi. Tällaisille henkilöille teh-
dään uhka-arvio, jonka jälkeen arvioidaan sitä, minkälaisia toimenpiteitä vaaditaan. EET-
ryhmä tekee yhteistyötä suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin kanssa huolta aiheuttavien
henkilöiden osalta. Paikallinen ongelmanratkaisu tarkoittaa valvontaa ja jalkautumista sel-
lisiin kohteisiin, joiden tiedetään olevan ongelmallisia. EET-ryhmä toimii paikallisten toi-
mijoiden kanssa yhteistyössä ja yrittää puuttua häiriökäyttäytymiseen sitä vaativissa koh-
teissa. EET-ryhmä pystyy toimimaan kohdennetummin tietyillä ongelmakohdilla, sillä jär-
jestyspoliisin resurssit eivät aina riitä harva-asutusalueiden valvontaan riittävästi. Puistoalu-
eet, kauppakeskukset ja alueet, joilla häiriökäyttäytyviä nuoria liikkuu ovat EET-ryhmälle
perusvalvontakohteita. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen ennalta estävä ryhmä näyttäytyy
myös sosiaalisessa mediassa, minkä kautta nuorten on helppo ottaa heihin yhteyttä ja kysyä
mieltään askarruttavista asioista. (Poliisi 2019.)

4 LASTENSUOJELU SUOMESSA

Vanhemmat tai muut huoltajat ovat vastuussa lastensa kasvatuksesta ja huolenpidosta. Elä-
mässä voi kuitenkin tulla vastaan tilanteita, joissa omat taidot ja voimavarat vanhempana
eivät riitä tai on jo tapahtunut jotakin, joka vaikuttaa perheessä olevan lapsen turvalliseen
kehittymiseen ja kasvamiseen. Tällöin vanhemmilla on oikeus saada apua yhteiskunnalta
tähän haastavaan tehtävään. Lastensuojelun tarkoitus on turvata lapsen turvallinen kasvuy-
mpäristö, tasapainoinen ja monipuolinen kehitys ja myös lapsen erityinen suojelu. Lastensuo-
jelun tärkeät painopisteet ovat ehkäisevässä lastensuojelussa ja varhaisen tuen auttamismal-
leissa. (Lastensuojelulaki 2007/417.)

4.1 Lastensuojelu yleisesti

Lastensuojelu on lastensuojelulakiin perustuvaa toimintaa ja tämä laki määrittelee lastensuo-
jelun laajuuden ja muodot, joilla pystytään turvaamaan lapsen ja nuoren turvallinen ja mo-
nipuolinen kehitys. Laki määrittelee, että viranomaisella on velvollisuus puuttua tai tukea

vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja perheitä ohjataan tilanteen niin vaatiessa lastensuojelun piiriin (Lastensuojelulaki 1:2). Lastensuojelu on kuitenkin viimeinen vaihtoehto perheille annetun tuen suhteen. Ennen sen tuen piiriin siirtymistä on yhteiskunnallisesti pyritty tekemään sellaisia päätöksiä, joilla on lasten ja nuorten hyvinvointiin positiivinen vaikutus. Tällaisilla päätöksillä on pyritty pureutumaan ongelmiin jo ennen kuin perheitä joudutaan ottamaan lastensuojelun tuen piiriin. Lastensuojelu käsitetäänkin laajemmin tarkisteltuna lasten suojeluna, jossa monet eri viranomaiset lastensuojeluviranomaisten kanssa tekevät yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Onkin tärkeä ymmärtää se, kuinka iso vaikutus lapsen lähiympäristöllä on hänen arkensa sujuvuuteen tulevaisuudessa. Yhteiskunnallisilla päätöksillä vaikutetaan paljon lapsen kehitykseen huoltajien tekemän kasvatustyön ohella. Esimerkiksi sillä, miten alueen varhaiskasvatuspalvelut ja koulu järjestetään ja kuinka harrastustoimintaa tuetaan, on suuri merkitys. Lastensuojelulle on määritelty kolme perustehtävää; lastensuojelulla vaikutetaan lasten yleisiin kasvuoloihin, tuetaan heidän vanhempiaan tai muita huoltajiaan kasvatustehtävässään ja turvataan lastensuojelun varsinainen lasten suojelutehtävä. (Lastensuojelulaki 1:4.)

4.2 Lastensuojelun eri vaiheet

Lastensuojelutyö koostuu lastensuojelulaissa määritellyistä erilaisista prosesseista ja muodoista, joiden avulla nuoria ja heidän perheitään tuetaan. Perheet voivat saada tukea erilaisiin ongelmiin jo ennen kuin lastensuojelun asiakkuus on edes alkanut. Lastensuojelun tuen piirissä, ehkäisevän lastensuojelutyön muodossa, voi siis olla jo ennen kuin lastensuojeluasias on tullut vireille aina nuoren jälkihuoltoon asti. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi lyhyesti eri vaiheet, joita lastensuojelun eri prosesseissa on.

4.2.1 Ehkäisevä lastensuojelu, lastensuojeluilmoitus ja lastensuojeluasiakkuuden viireilletulo

Kunnilla on velvollisuus järjestää lapsille ja heidän perheilleen ehkäisevää lastensuojelua jo ennen lastensuojelun asiakkuuden aloittamista. Ehkäisevällä lastensuojelutyöllä pyritään turvaamaan ja edistämään lapsen terveellistä kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevän lastensuojelun eri muotoja ovat erityinen tuki, jota lapset ja nuoret voivat saada esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa, koulumaailmassa, päivähoidossa tai nuorisotyössä. (Lastensuojelulaki 1:3a.)

Lastensuojelun asiakkuuden alkaminen vaatii lastensuojeluilmoituksen tekemistä. Kun lapsesta tai nuoresta on herännyt huoli, on ilmoitus tehtävä viipymättä. Ilmoituksen voi tehdä kuka vain mutta joillakin ammattikunnilla se on velvollisuus, joka on määritelty laissa. (Lastensuojelulaki 5:25.) Lapsesta tai hänen perheestään voidaan tehdä lastensuojeluilmoitus jo ennen lapsen syntymää. Tällöin puhutaan ennakkollisesta lastensuojeluilmoituksesta. (Lastensuojelulaki 5:25c.) Kun lastensuojeluviranomainen saa tietää lapsesta tai hänen perheestään, joka tarvitsee tukea, esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen kautta, on asia laitettava viireille. Viireille tulon jälkeen lastensuojeluviranomainen arvioi ensin kiireellisten toimenpiteiden tarpeen. Jos kiireellisiä toimenpiteitä ei tarvita, aloittaa lastensuojeluviranomainen palvelutarpeen arvioinnin. Palveluntarpeen arvioinnissa määritellään annettavien tukitoimien muodot ja määrä. Annettavien tukitoimien muodot ja määrä kirjataan lapsen tai nuoren asiakassuunnitelmaan. (Lastensuojelulaki 5:26.)

4.2.2 Avohuollon tukitoimet

Lastensuojelutarpeen noustua esille, on kunnan aloitettava viipymättä järjestämään avohuollon tukitoimia lapselle ja hänen perheelleen. Koska lastensuojelun perimmäisenä tarkoituksena on lapsen huoltajien tukeminen lapsen kasvatuksessa, yritetään tukea antaa ensisijaisesti erilaisilla avohuollon tukitoimilla. (Lastensuojelulaki 7:36.) Vasta kun avohuollon tukitoimet ovat todettu riittämättömiksi aloitetaan suunnittelemaan huostaanottoa tai sijaishuoltoa (Lastensuojelulaki 9:40). Avohuollon tukitoimet suunnitellaan vastaamaan lapsen ja hänen huoltajiensa yksilöllisiä tilannekohtaisia tarpeita. Tukitoimien suunnitelmallisuus ja sen muodot kirjataan asiakassuunnitelmaan. Avohuollon tukitoimet ovat suunniteltu aina lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa yhteistyössä ja kaikkien täytyy olla tukitoimien kannalla ja hyväksyä ne. (Lastensuojelulaki 7:34.) On kuitenkin joitakin poikkeuksia, joissa vain toinen huoltajista voi päättää lapsen elämään vaikuttavista tukitoimista. Tällaiseen tilanteeseen joudutaan, jos toinen huoltajista on tukitoimia vastaan, vaikka lapsen tilanne vaatisi niitä. Tällöinkin täytyy toinen huoltaja pitää tietoisena suunnitelmista. (Lastensuojelulaki 7:37a.)

4.2.3 Kiireellinen sijoitus, huostaanotto ja sijaishuolto

Lapselle, joka on välittömässä vaarassa, voidaan kiireellisesti järjestää hänen tarvitsemansa huolto ja hoito sijaishuoltona. Syyt kiireelliseen sijaishuollon etsimiseen ja kiireelliseen sijoitukseen voivat olla puutteet lapsen huolenpidossa ja hänen terveyttään ja kehitystään vaarantavat kasvuolosuhteet. Myös lapsen oma käyttäytyminen voi vaikuttaa siihen, että kunnan

sosiaaliviranomaisen täytyy päättää kiireellisestä sijoituksesta. Jos lapsi omalla päihteiden käytöllään tai rikollisella toiminnallaan vaarantaa vakavasti kehitystään tai terveyttään, täytyy sosiaaliviranomaisen ryhtyä järjestämään kiireellistä sijoitusta. Kiireelliseen sijoitukseen voidaan ryhtyä kuitenkin vain, jos muut avohuollon tukitoimet ovat riittämättömiä ja sijais-huolto on lapsen oman edun mukaista. (Lastensuojelulaki 8:38.)

Sosiaalityöntekijä tekee päätöksen kiireellisestä sijoituksesta. Kiireellinen sijoitus voi kestää korkeintaan 30 vuorokautta. Erittäin painavilla syillä voidaan sijoitusta jatkaa kolmellakymmenellä vuorokaudella, mutta sen jälkeen kiireellinen sijoitus raukeaa. Sijoituspaikkoina voivat olla perhekodit, lastensuojelulaitokset tai terveydenhuollon laitokset. Joissakin tilanteissa voidaan kiireellinen sijoitus tehdä lapsen sukulaisen luokse. Kiireellinen sijoitus on oikeustoimiltaan verrannollinen huostaanottoon. Tällöin lapsen asioista, kuten hoidosta ja asuinpaikasta päättää lapsen vastaava sosiaaliviranomainen. Huoltajuussuhde vanhempiin kuitenkin säilyy. Kun kiireellisen sijoituksen perusteet lakkaavat ja lapsi voi palata kotiin, aloittaa vastaava sosiaaliviranomainen päätöksenteon kiireellisen sijoituksen päättymisestä. Jos perusteet ovat olemassa vielä kuudenkymmenen vuorokauden jälkeen kiireellisen sijoituksen aloittamisesta, aloitetaan prosessi lapsen huostaanotosta. (Lastensuojelulaki 8:38a–39.)

Huostaanotto on viimesijaisin lastensuojelun tukimuodoista. Jos huostaanottoon päädytään, siirtyy vastuu lapsen kasvatuksesta ja hoidosta viranomaisille. Perusteet huostaanottoon ovat samat kuin kiireellisessä sijoituksessa. Ero kiireelliseen sijoitukseen on se, että huostaanotto on voimassa toistaiseksi. Huostaanoton perusteet kirjataan asiakassuunnitelmaan ja kun huostaanoton edellytyksiä ei enää ole, on huostaanotto päätettävä heti. Huostaanotto päättyy viimeistään silloin, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Lapsen asioista päättävän sosiaalityöntekijän on pidettävä asiakaspalavereja vähintään kerran vuodessa ja arvioitava huostaanoton edellytyksiä. Täytyy muistaa, että sosiaaliviranomaisen päätavoite on aina oltava lapsen kotiin palaamisessa. Näissä asiakaspalavereissa määritellään tuen ja hoidon tarvetta ja kotiin palaamisen edellytyksiä. (Lastensuojelulaki 9:40.) Jos lapsi on huostaanotettuna täysi-ikäisyyteen asti, on hän oikeutettu jälkihuoltoon. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea nuorta, jolla on ollut pitkä avohuollon tuki tai jos hän on ollut sijoitettuna lastensuojeluyksikköön. Nuori on oikeutettu jälkihuoltoon 25 ikävuoteen asti ja sen tarkoitus on auttaa nuorta sopeutumaan itsenäiseen elämään sekä tukea hänen kotiutumistaan laitoksesta. (Lastensuojelulaki 12:75–76.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2019 tekemän tilastoraportin mukaan Suomessa oli vuonna 2019 yhteensä 11 178 huostaanotettua lasta ja nuorta. Näistä lapsista ja nuorista 2723 olivat sijoitettuna eri tasoisiin laitoksiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.) Lastensuojelulaissa on määritelty kuinka monta asiakasta tällaisissa laitoksissa saa asua samaan aikaan (Lastensuojelulaki 10:59). Kävimme esittämässä opinnäytetyömme produktin eräässä Lappeenrannassa sijaitsevassa laitoshuollon piiriin kuuluvassa lastensuojeluyksikössä. Se on yksi sijaishuollon muodoista. Lastensuojelulaitoksia on niin perustasoisia kuin erityistasoisia. Lasten ongelmien ollessa haastavampia henkilökunnan suuremmalla mitoituksella ja pätevyydellä voidaan toimia erityistason lastensuojelulaitoksena (Lastensuojelulaki 10:57–60). Perhehoitolain (2015/263) 3 – 5 §:ssä määritellään muita sijaishuollon muotoja, joita ovat esimerkiksi perhehoito, jossa lapsi sijoitetaan yksityisperheeseen kodinomaiseen hoitoon tai ammatillinen perhekoti, joka sijoittuu perhehoidon ja laitoshoidon väliin. Ammatillisessa perhekodissa vaaditaan vahvempaa osaamista erilaisiin ongelmiin, joten niihin on mahdollista sijoittaa erityisempää hoitoa vaativia lapsia. Kuitenkaan ammatillisissa perhekodeissa ei ole mahdollisuutta rajoitustoimenpiteisiin, joten jos lapsen hoito vaatii niitä, on harkittava lapsen siirtämistä lastensuojelulaitokseen.

Vaikka lapsen sijoittamisessa aina ensisijaisena vaihtoehtona on harkittava perhehoitoa, joudutaan joskus päätyämään laitoshoitoon. Lapsen erityisen haastava oireilu voi edellyttää vahvaa ammatillista otetta ja laajan moniosaavan henkilökunnan. Lastensuojelun laitokset ovat tarkasti valvottuja ja lastensuojelulaki määrittelee tarkasti minkälaiset tilat on oltava sekä kuinka paljon ja kuinka pätevää henkilökuntaa siellä on työskenneltävä. (Lastensuojelulaki 10:49 – 60.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA MENETELMÄT

Opinnäytetyömme tavoitteena oli koota Poliisiammattikorkeakoulun EET-kurssin käyttöön soveltuvaa materiaalia lastensuojelulaitosvierailua varten. Koottu materiaali soveltuu käytettäväksi myös muussakin poliisin ennalta estävässä toiminnassa. Lopullinen opinnäytetyömme tuotos on PowerPoint-esitys, jonka voi ottaa mukaansa lastensuojelulaitosvierailuja varten.

5.1 Aineiston keruuprosessi

Käytimme produktimme tietopohjaa luodessamme puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastateltaviksi valikoimme yhden Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella toimivan ennalta estävän toiminnan ryhmän jäsenistä ja kaksi Kaakkois-Suomessa työskentelevää lastensuojelun ammattilaista. Asiantuntijoiden kattavan työkokemuksen vuoksi pidimme kolmea asiantuntijahaastattelua riittävänä pohjana haastattelukysymysten tekemiseen. Lastensuojelussa työskennelleiden haastateltujen henkilöiden yhteenlaskettu työkokemus erilaisissa lastensuojelun tehtävissä oli yli 20 vuotta ja EET-ryhmässä työskentelevä henkilö on toiminut poliisina noin 20 vuotta. Heidän pitkän työkokemuksensa vuoksi saimme haastatteluista merkittävää tietopohjaa produktiamme varten. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 59.)

Toiveenamme oli aluksi saada tehtyä vapaamuotoisemmat ja laajemmat haastattelut haastateltaville, mutta vallitsevan koronakriisin johdosta päätimme muuttaa toimintatapaamme kaikille osapuolille turvallisemmaksi välttämällä ylimääräisiä kontakteja. Olimme yhteydessä haastateltaviin ennen varsinaisia haastatteluja. Näin pystyimme etukäteen kertomaan kyseisistä haastatteluista ja teemoista, joita tulemme käsittelemään kysymyksissämme ja he jotta he ehtisivät valmistautumaan kysymyksiimme. (Hirsjärvi & Hurme, 2000, 84.) Alustavien haastattelujen tarkoitus oli saada tarpeeksi pohjatietoa tämänhetkisestä lastensuojelun tilasta ja lastensuojeluyksiköiden jokapäiväisistä ongelmista. Alustavien haastattelujen perusteella pystyimme kokoamaan kysymyspatteriston haastateltavillemme.

Kysymyspatteristot lähetimme asiantuntijoille postikyselynä. Näin saimme syvempää tietoa lastensuojelun nykyongelmista ja pystyimme kohdistamaan produktin suoraan tämänhetkisiin ongelmiin ja tärkeimpiin asioihin, joita nostimme esille produktissamme. Teimme kaksi erilaista kysymyspatteristoa. Toisen lastensuojelun ammattilaisille ja toisen ennalta estävän toiminnan ryhmäläiselle, sillä halusimme saada produktiimme molemmin puoleisen näkökulman. Näin toimimalla saimme kokonaisvaltaisemman kuvan siitä mitä produktimme sisällöltä vaaditaan.

Laatimamme haastattelulomake sisälsi avoimia kysymyksiä, joihin haastateltavat pystyivät omin sanoin kertomaan teemoihin liittyvistä kysymyksistä. Viitekehyksen valituille teemoille saimme alustavissa haastatteluissa käymistämme keskusteluista, joissa haettiin tutkitavalle ilmiölle tietopohjaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.)

Haastattelutilanne olisi ollut paras vaihtoehto saada tietoa kyseisestä tutkimuskohteesta mutta vallitsevan koronatilanteen vuoksi päädyimme lähettämään haastattelukysymykset postitse. Haastattelun etuna olisi ollut joustavuus ja tarkempi tiedonsaanti. Haastattelun yhteydessä olisi ollut mahdollisuus oikaista väärinkäsityksiä tai toistaa kysymys, jos haastateltavana oleva ei esimerkiksi ymmärrä mitä kysytään. Haastattelussa tiedonantajan kanssa pystytään lisäksi keskustelemaan ja tarvittaessa muuttamaan hieman kysymysten asettelua. Postikyselyssä ei ole tällaiseen mahdollisuutta. Kyselyn tekijä olettaa, että vastaajat osaavat ja heillä on halu ilmaista itseään riittävän hyvin, ettei väärinymmärryksiä pääse syntymään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Alustavien haastattelujen perusteella uskalsimme lähettää heille haastattelupatteristot postikyselynä. Arvioimme, että heidän ammattitaitonsa ja kattava työkokemuksensa aiheesta antaa heille pätevyyden ilmaista itseään riittävästi, jotta tutkimuksemme luotettavuus ei kärsisi, vaikka emme kasvotusten heitä päässeetkään haastattelemaan.

5.2 Aineiston käsittely ja sisällönanalyysi

Saatuamme vastaukset lähettämiimme haastattelukysymyksiimme aloitimme aineiston tarkistamisen. Analyysin esitöihin kuuluu tietojen täydentäminen, aineiston järjestäminen ja tiedon paikkansapitävyyden tarkistaminen. Kävimme läpi vastaukset ja pohdimme, olimmeko saaneet tarpeeksi aineistoa vai tarvitsisimmeko lisää haastateltavia. (Hirsjärvi 2009, 221–222.)

Sisällönanalyysi on menetelmä laadullisessa tutkimuksessa, jonka avulla pyritään kuvaamaan aineistoa kategorioihin ja luokkiin. Sen avulla kootusta aineistosta pyritään luomaan kokonaisuus, joka on mielekäs ja selkeä. Oikein tehdyn sisällönanalyysin jälkeen voidaan saadusta aineistosta luoda luotettavia ja loogisia johtopäätöksiä. Haastattelujen tutkimustehävänä oli tuottaa lastensuojelun piirissä oleville nuorille selkeä ja helposti ymmärrettävä esitys. Käytimme tutkimuksessamme aineistolähtöistä induktiivista analyysimenetelmää, jonka ensimmäisenä tarkoituksena oli saada selkeä kokonaiskuva aineistosta. Saaduista vastauksista saimme pelkistettyä eli redusoitua esityksen teemat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–110.) Teemat pitivät sisällään asioita, joita lastensuojelun ja poliisin ennalta estävässä työssä toimivat haastateltavat pitivät tärkeinä. Esityksen teemoiksi valikoituivat omaisuusrikokset, petokset, henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, päihteisiin liittyvät rikokset, rikokset sosiaalisessa mediassa ja kuinka rikosprosessi etenee Suomessa.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Koska kaikessa tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä, on arvioitava tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden mittareita käytettäessä on kritisoitu siitä, että ne ovat syntyneet määrällisen tutkimuksen piirissä ja ne vastaavat lähinnä siis määrällisen tutkimuksen tarpeita. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136–137.)

Luotettavuutta käsiteltäessä nousee esille käsitteiden validius ja reliabelius. Näillä käsiteillä tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta ja käytettyjen mittareiden ja menetelmien valinnan toimivuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231–232.) Tutkimuksemme reliabeliutta parantaaksemme lähetimme lastensuojelun ammattilaisille samanlaiset kysymykset, joihin he pystyivät vastaamaan. Näin saimme samankaltaisuutta haastatteluihin ja pystyimme todentamaan antavatko haastateltavat saman tiedon. Poliisin EET-ryhmäläiselle lähetimme hieman erilaiset kysymykset, jotta saisimme syvyyttä ja myös toisenlaista näkökulmaa esitykseen. EET-ryhmäläisen pitkä työkokemus toimimisesta lastensuojelunuorten parissa vaikutti siihen, että pidimme yhtä haastateltavaa riittävän luotettavana lähteenä. Vilkka & Airaksinen (2003) tuovat esille, että lähteiden määrän sijaan merkitsee lähteiden laatu ja näin tunnettu ja asiantuntijaksi tunnustettu lähde voidaan katsoa olevan hyvä valinta tietoperustaksi. Meidän työssämme ei kyseessä ole yleisesti tunnettu ja tunnustettu lähde mutta haastateltaviemme ammattiosaamisen perusteella uskallamme olettaa, että heillä on käsiteltävästä asiasta ajankohtainen ja oikea tieto (Vilka & Airaksinen 2003, 72–76.)

Pyrimme parantamaan tutkimuksemme validiutta tekemällä alustavat haastattelut ja näin saimme valittua spesifit kysymykset haastateltaville. Annoimme haastateltaville mahdollisuuden avoimiin vastauksiin ja saimme näin laajempia vastauksia tutkimaamme aiheeseen. Kävimme myös lopuksi valmiin produktin läpi haastateltavien kanssa. Tämä sen vuoksi, että olimme lähettäneet haastattelut postikyselynä ja halusimme varmistaa, ettei heidän antamiinsa vastauksia oltu ymmärretty väärin. Näin toimiessamme saimme tutkimukseen lisää luotettavuutta ja mahdollisuuden korjata esitystä, jos se olisi ollut tarpeen.

Arvioimme tutkimustamme lopuksi kokonaisuutena. Kuinka onnistuimme keräämään aineiston, ketkä valitsimme tiedonantajiksi, miten aineisto analysoitiin ja kuinka luotettava tutkimus on ja kuinka se on raportoitu. Onnistuimme mielestämme saamaan aineiston parhaalla mahdollisella käytettävissä olevalla menetelmällä ja valikoidut tiedonantajat pystyivät

antamaan vastaukset annettuihin tutkimuskysymyksiin pitkän työkokemuksensa ja ammattitaitonsa ansiosta. Kerroimme tiedonantajille, että heidän vastauksensa tullaan käsittelemään täysin anonymisti ja että heidän työpaikkaansa ei tulla mainitsemaan raportissa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140–141.)

6 TULOKSET

Tutkimukseen osallistuneet olivat pohjakoulutuksiltaan lähihoitaja ja sosionomi YAMK. Lastensuojelusta haastatelluilla oli lastensuojelun lisäksi kokemusta myös erilaisista sosiaali- ja terveystalouden töistä, kuten päihdetyöstä, mielenterveystyöstä ja vastaanottokotitoiminnasta. Toisella tutkimukseen osallistuneista oli lähihoitajakoulutuksen lisäksi nuorten erityisohjaajan ja päihdetyöntekijän koulutus. Tutkimukseen osallistuneista lastensuojelun ammattilaisista toinen työskentelee tutkimuksen tekohetkellä lastensuojelun erityisyksikössä ja toinen työskentelee lastensuojelun lisäksi myös päihdetyön ja mielenterveystyön parissa.

Tutkimukseen osallistuneet lastensuojelun ammattilaiset työskentelevät ympärivuorokautista lastensuojelun sijaishuoltoa tarjoavassa erityisyksikössä. Kodinomaisen ja pienen yksikön on tarkoitettu n. 12–18-vuotiaille lapsille ja nuorille. Yksikköön voidaan sijoittaa avoimuuden tukitoimena, kiireellisen sijoituksen kautta tai huostaanotettuna. Heidän yksikkönsä on mahdollista sijoittaa nuoria myös jälkihuoltoon. Yksikössä korostuu erityisesti nuorisopsykiatrisen hoidon, kasvatuksen ja kuntoutuksen haasteisiin vastaaminen lastensuojelun laitostyössä.

“Työryhmässä on sekä sosiaalialan että terveydenhuollon vahvaa osaamista. Yksiköstämme tehdään tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystalouden lasten ja nuorten yksikön sekä nuorisopsykiatrisen poliklinikan kanssa hoidon jatkuvuuden takaamiseksi.”

Molempien lastensuojelun haastateltavien mukaan nuorten hoitosuunnitelmaa suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä nuoren koko verkoston kanssa. Yksikössä työskentelee noin 10 vakituista työntekijää.

Tutkimukseen osallistuneiden yksikössä asuu nuoria, jotka tarvitsevat vahvaa tukea psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja ylläpitämiseksi. Heillä on usein traumataustaa, kiintymyssuhteen vaurioita, erilaista psyykkistä oirehdintaa ja mielenterveyden ongelmia sekä

koulunkäynti vaikeuksia. Usealla yksikössä asuvalla nuorella on aikaisempia lastensuojelun sijoituksia ja osastojaksoja psykiatrisella.

“Lapset ovat jatkuvasti kipeämpiä, jos näin voi sanoa.”

“On myös sitä, että lapsille ei saada oikeanlaista apua, esimerkiksi psykiatrisen arvioon on vaikea päästä.”

Molemmissa lastensuojelun haastattelussa tuli ilmi myös se, että monella nuorella ongelmat purkautuvat päihdeongelmina, aggressiivisuutena ja impulssiongelmina.

Lastensuojeluyksikössä asuvilla nuorilla on haastateltavien näkemysten mukaan selkeästi kohonnut riski joutua tekemisiin viranomaisten kanssa sekä rikoksen tekijöinä että uhreina. Tämä asia nousi esille kaikkien haastateltavien kanssa. Poliisin kanssa tekemisiin joutuvat niin yksikön johto, ohjaajat kuin lapsetkin. Yleensä yhteydenotot eri viranomaisiin liittyvät rikosilmoituksiin, joissa lapset ovat osallisina, lasten päihteiden käyttöön tai yksiköstä karkaamisiin. Sosiaalitoimen ohjeistuksesta niissä tilanteissa, kun nuori omasta tahdostaan katoaa yksiköstä, tehdään katoamisilmoitus, jonka perusteella voidaan pyytää poliisilta virka-apua.

“Tyypillisimpiä tilanteita, jolloin nuoremme joutuvat tekemisiin poliisin kanssa ovat huumeidenkäyttöön liittyvät rikokset, vahingonteot, varastaminen, häiriökäyttäytyminen ja pahoinpitelyt.”

Nuorilla on molempien lastensuojelun haastateltavan mukaan monia riskitekijöitä ja alentunut kyky suojata itseään joutumasta rikoksen uhriksi tai tekijäksi. Nämä riskitekijät liittyvät usein aiempiin traumaattisiin elämäntapahtumiin, erilaisiin turvattomuuden kokemuksiin tai kaltoinkohteluun, psyykkisiin vaikeuksiin ja mielenterveyden häiriöihin.

Lastensuojeluyksikössä asuvilla nuorilla ongelmat ovat usein kytköksissä johonkin muuhun tapahtumaan. Tämä ilmeni molempien lastensuojelun asiantuntijan haastattelussa. Taustalla voi olla vaikkapa päihteidenkäyttöä tai luvattomia poissaoloja ja tämän kautta nuoret syyllistyvät myös laittomaan toimintaan. Poliisitaustainen haastateltava kertoi poliisin kohtaavan työssään nuorten parissa näpistyksiä, pahoinpitelyitä ja vahingontekoja. Erityisesti hänen mukaansa sosiaalisen median puolella korostuu nuorten keskuudessa kunnianloukkaukset ja yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen.

Lastensuojelun haastateltavien kertoman mukaan lastensuojeluyksiköissä on toisinaan käsillä tilanteita, joissa yksiköstä konsultoidaan poliisia siitä, kuinka toimia eri tilanteissa. Useimmiten konsultoinnit liittyvät haastateltavien asiakkaisiin kohdistuneisiin tekoihin tai epäilyyn, että onko heihin kohdistunut rikos.

“Pahoinpitelyt, kaltoinkohtelut, hyväksikäytöt jos somemaailmassa tapahtuneet asiat. Tai sitten huumaisaineisiin liittyvissä asioissa konsultoidaan.”

Lastensuojelun haastateltavista toinen kertoi, että lastensuojelulaitoksesta on jouduttu tekemään rikosilmoituksia, jos tilanne on selkeä ja nuori kertoo mitä on tapahtunut. Haastateltavan mukaan nuoret eivät kuitenkaan aina kerro mitä heille on tapahtunut. On myös tilanteita, joissa heidän on pitänyt kutsua poliisi yksikköön selvittämään käsillä olevaa tilannetta.

“Joskus yksikköön joudutaan myös pyytämään poliisi esimerkiksi tilanteissa, joissa nuori käyttäytyy uhkaavasti tai on kohdistanut väkivaltaa muita kohtaan tai häiriköi.”

“Joskus taas poliisi pyydetään turvaamaan ensihoidon työtä heidän kuljettaessa nuorta esimerkiksi lääkärinarvioon.”

Kysyttäessä EET-ryhmän toiminnasta Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen haastateltava kertoi heillä olevan kolme painopistettä. Ensimmäisenä on alle 15-vuotiaat rikolliseen tekoon epäillyt nuoret. Ryhmä puhuttaa kaikki kohderyhmään kuuluvat nuoret tavoitteena interventio mahdollisesti alkaneeseen rikos tai päihdekierteeseen tai mikäli mahdollista ennalta estää ei toivotun elämäntavan aloittaminen. Toimintaa he tekevät yhdessä sidosryhmien kanssa soveltaen valtakunnallista ankkurimallia. Toiseksi EET-ryhmä hoitaa huolta aiheuttavat henkilöt, joita sanotaan HAH-asiakkaiksi. Haastateltavan mukaan tyypillisesti asiakkaaksi tulevan henkilön kohdalla on epäily hänen aikeistaan tehdä kohdennettua väkivaltaa lähipiirilleen tai henkilöllä ilmenee muulla tavoin ajatuksia tai puheita haitallisesta toiminnasta yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. HAH-asiakkailta saattaa hänen mukaansa esiintyä myös radikalisoitumista tai muuta ekstremististä ääriajattelua. Kolmanneksi EET-ryhmäläiset toimivat paikallisen ongelmanratkaisun parissa. Tällä tarkoitetaan haastateltavan mukaan jollakin tietyllä alueella ilmenevää yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen negatiivisesti liittyvä ongelma tai ilmiö.

Poliisitaustaisen haastateltavan mukaan ammatillista osaamista täydentävää koulutusta on saatavissa jonkin verran esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoululla. Poliisiammattikorkeakoululla järjestetään epäsäännöllisesti ankkurimallin mukaiseen toimintaan liittyviä tilaisuuksia. Myös sidosryhmät ja kolmannet tahot järjestävät jonkin verran koulutuksia. Poliisille asti ei kuitenkaan aina tieto kolmansien tahojen koulutuksista saavu tai koulutuksen sisältö on liian yleisellä tasolla. EU:n hankerahoituksella järjestetään videoyhteyksien välityksillä erilaisia kansainvälisiä seminaareja ja luentoja, erityisesti uskonnollisiin tai poliittisiin ideologioihin perustuvaan radikalisoitumiseen tai muuhun ekstremistiseen toimintaan liittyen.

Suuri osa Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen EET-ryhmän työajasta käytetään nuorten asioiden selvittelyyn tai muuhun nuorten parissa tapahtuvaan toimintaan, kertoo haastateltava. Kysyttäessä esimerkkejä eri tahoista joiden kanssa EET-ryhmä toimii, kertoo haastateltava heidän toimivan lastensuojelun, Nuorten Matalan (matalan kynnyksen palvelupiste nuorille ja heidän vanhemmilleen), eri oppilaitosten rehtoreiden, kuraattorien, psykologien, lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon poliklinikan sekä psykiatrisen sairaalaan, nuorisotilojen nuoriso-ohjaajien ja muun henkilökunnan, eri seurakuntien ylläpitämien nuorisotilojen ja seurakuntien nuoriso-ohjaajien, vartiointiliikkeiden ja kauppakeskusten työntekijöiden kanssa.

Haastateltava kertoo, että jokaisesta Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen toimialueella olevasta kunnasta on nimetty yksi henkilö yhteyshenkilöksi lastensuojelullisiin asioihin liittyen. Poliisi voi hänen mukaansa tarvittaessa konsultoida kyseistä henkilöä tai muuta asiaan liittyvää lastensuojelun henkilöä. Asioita hoidetaan lastensuojelun kanssa puhelimitse lähes päivittäin. Melkein kaikissa EET-ryhmän suorittamissa puhutuksissa on Pohjois- ja Etelä-Kymen alueella sosiaaliohjaaja Nuorten Matalasta sovitun toimintamallin mukaisesti. Hänen mukaansa Etelä-karjalan alueella samaa toimintaa on suoritettu jo pidempikestoisesti Vintiö -nimisen toiminnan alla. EET ja lastensuojelu kokoustavat säännöllisesti ajankohtaisten asioiden tiimoilta. Haastateltava on itse käynyt vierailuilla useissa eri tason tukea tarjoavissa lastensuojeluyksiköissä.

Kaikki haastateltavat kokevat haastattelujen perusteella vierailut hyvänä mahdollisuutena poliisin tavata nuoria luontevasti nuoriin liittyvien ajankohtaisten asioiden ympärillä. Lastensuojelun haastateltavien mukaan poliisin olisi hyvä käydä lastensuojeluyksiköissä vierailuilla puhumassa nuorille heitä koskevista asioista. Molemmat lastensuojelun haastateltavat

kertovat, että nuorille olisi tärkeää puhua päihteidenkäytöstä, väkivaltarikoksista, sekä näiden molempien seurauksista. Heidän mukaansa tällä tavoin asiat voisivat jäädä nuorten mieleen paremmin kuin heidän kertomanaan. Toinen lastensuojelun haastateltavista kertoi, että olisi hyvä, jos olisi tuttu poliisi, jota konsultoida erilaisissa tilanteissa. Poliisi voisi käydä kertomassa nuorille rikosoikeudellisen vastuun näkökulmasta siitä, mitä mistäkin seuraa, ennaltaehkäisevällä otteella. Lastensuojelun haastattelusta kävi myös ilmi, että poliisin vierailulla myös ammattilaisilla olisi mahdollisuus kysyä ja keskustella yhteistyöstä ja käytännöistä.

“Koen tärkeäksi, että vierailuilla on myös mahdollista lieventää (laitos)nuorten poliisia kohtaan ylläpitämää jännitettä. Vierailuiden jälkeen yhteydenpitoa on luontevaa jatkaa esimerkiksi poliisin työprofiileiden välityksellä sosiaalisessa mediassa.”

Poliisitaustaisen haastateltavan mukaan olisi tärkeää puhua nuorille sosiaalisen median haittapuolista ja mahdollisten rikosten seuraamuksista. EET-ryhmän saamissa vierailupyynnöissä pyydetään usein puhumaan lastensuojeluyksiköiden nuorille juuri näistä aiheista.

Poliisitaustainen haastateltava pitää nuorten suhtautumista kannabiksen käyttöön liian positiivisena. Tämä yhdistettynä päihteiden helpohkoon saatavuuteen TOR-verkosta tai somesta aiheuttaa hänessä huolta. Hänen mukaansa myös somessa tapahtuva häiritsevä ja jopa rikollinen toiminta on kasvava trendi, myös koko ajan nuorempien osalta.

7 ESITYKSEN TAUSTAT

Poliisiammattikorkeakoulun käytössä olevien Powerpoint-esityksien sisältö on eri paikoissa vierailtaessa hyvinkin erilainen. Poliisin vierailun kohdeyleisön ollessa kaikkea tarhaikäisestä varusmiespalvelusta suorittaviin, lienee ymmärrettävää, että myös sisältö tulee räätälöidä kohdeyleisön mukaiseksi. Sinällään lastensuojelun asiakkaisiin voidaan ajatella samankaltaisia vierailun aikana esille nostettavia asioita kuin muidenkin nuorten kanssa toimittaessa. Kyseessä ollessa erityisen haavoittuvassa osassa oleva ryhmä, katsoimme parhaaksi nostaa esille kokonaisuutena tarkastellen kapeampi ala erityisiä aiheita. Esimerkiksi

liikennevalistus, jota vaikkapa yläasteella vierailtaessa monesti käydään läpi, ei tunnu lastensuojelun piirissä olevien nuorten kohdalla aiheelliselta johtuen heidän arkiongelmistaan. Kokosimme esityksemme yhteistyössä poliisin ennalta estävän työryhmän ja lastensuojelun työntekijöiden kanssa sellaisia aiheita, jotka heidän kokemuksiinsa nojautuen on arkipäiväisiä asioita ja jotka voivat vaikuttaa nuorten tulevaisuuden näkymiin erityisen paljon. Esitys on tehty perustuen haastatteluissa saatuihin vastauksiin. Ajatuksena esityksessämme on jatkuvasti läsnä se, että esitys on tarvittaessa muokattavissa kohdeyleisön erityistarpeet huomioiden. Esitys ei siis ole valmis sellaisenaan. Siitä on jätettävissä pois osia, jotka eivät jossain paikassa käytäessä ole tarpeellisia, niitä voidaan vaihtaa toisiin sekä uusia aiheita on lisättävissä helposti.

Työskentelemme itse Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella, joten halusimme aluksi esitellä niin itsemme kuin Kaakkois-Suomen poliisilaitoksenkin. Tällä tavoin toivon mukaan saimme tehtyä itsestämme helpommin lähestyttäviä. Tarkoituksena on kuitenkin lopulta käydä vuoropuhelua nuorten kanssa arjen ongelmista eikä vuoropuhelu onnistu ilman todellista vuorovaikutusta. Esittelyosio siis on täysin muokattavissa vierailun tekevien oman laitoksen ja vierailijoiden näköiseksi.

Tiivistelmä esityksestä

Tiivistelmäosiossa olemme yksinkertaisesti listanneet haastatteluissa esille nousseet rikokset, joita haastattelujen mukaan lastensuojeluyksiköissä kohdetaan. Tässä tarkoituksenamme on herättää nuorten kanssa vuoropuhelua esityksen tulevasta sisällöstä ja kartoittaa kohdeyleisön tietämystä aihepiiristä. Kuten edellä on kerrottu, lastensuojeluyksiköt ovat hyvin toisistaan poikkeavia erilaisine asiakkaineen ja ongelmineen. Tällä kartoituksella saavutetaan se, että vierailulla osataan keskustella kohdeyleisöä vastaavan tason mukaisesti.

Rangaistusasteikosta

Esityksessä on kirjattuna rikoslain mukaiset rangaistusasteikot lievistä törkeään tekomutoon. Harkitsimme tähän parasta mahdollista toimintatapaa ja tulimme siihen tulokseen, että diaesitykseen jätimme asteikon koko skaalan näkyville. Näin esityksen pitävät henkilöt voivat keskustella nuorten kanssa niin lievästä, perusmuotoisesta kuin törkeästäkin tekomudosta. Mielestämme olisi jäänyt liian epämääräiseksi puhua yleisellä tasolla ainoastaan perusmuotoisen teon rangaistusasteikosta.

Nuoren henkilön tuomiota määrättäessä käytetään lievennettyä rangaistusasteikkoa. Tällöin tekijälle saadaan tuomita enintään kolme neljännestä rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä. (RL 6:8.) Tämän osalta teimme päätöksen, että asia käydään läpi rikosprosessiosiossa, jotta lievennetty rangaistusasteikko ei vahingossakaan saisi rikollista tekoa tai rikosta kuulostamaan houkuttelevammalta.

Omaisuusrikokset

Omaisuusrikokset nousivat esille niin poliisin kuin lastensuojelun työntekijöidenkin näkökulmissa. Olemme itse kohdanneet työssämme hyvinkin nuoria näpistelijoitä, joten aihe lie-nee tarpeellinen tässä yhteydessä ikään katsomatta. Myös omaisuusrikosten monet muodot ovat nousseet työharjoittelumme aikana esille lähes päivittäin. Käytämme esityksessämme yksinkertaisia ja jopa hieman lapsenomaisia esimerkkejä, jotta esimerkki on varmasti ymmärrettävissä. Kokemuksemme mukaan muun muassa kaupasta näpistely ja netissä tapahtuvat lievät petokset ovat hyvin yleisiä. Esimerkkien avulla on tarkoituksena tuoda esille, että vähäiseltäkin tuntuva asia voi olla rikos, josta saattaa seurata ongelmia pitkälläkin aikavälillä. Työssämme olemme kohdanneet nuoria, jotka eivät pysty lähtemään edes sovittellemaan tekemiään omaisuusrikoksia asianomistajan kanssa sovittelutoimistoon, sillä vahingonkorvauslain (412/1974) mukaisten korvausten maksaminen heidän kertomansa mukaan saattaisi helposti johtaa taas uuteen rikoskierteeseen. Näissä tapauksissa nuoret ymmärrettävästi eivät siis pysty sitoutumaan aiheuttamiensa vahinkojen korvaamiseen.

Omaisuusrikosten rangaistusasteikko on vaihtelevaa sakosta aina neljään vuoteen vankeutta. Esityksessä on tarkoitus tuoda nuorten tietoon omaisuusrikoksista määrättävät seuraamukset ja se, että myös yritys on rangaistavaa. Työn kautta saadun näkemyksemme mukaan tekojen seuraukset eivät aina ole nuorille selvillä ja tulevat yllätyksenä asiaa selvitettyä.

Vahingonteko

Vahingonteko nostetaan esityksessä esille esimerkissä, jossa omaisuutta on vahingoitettu tuohtumuksen seurauksena. Perustuen työkokemukseen lastensuojelun parissa, on nähtävissä, ettei nuoret miellä aina olevansa vastuussa aiheuttamastaan vahingosta silloin kun vahinkoa aiheutetaan suutuspäissään vaikkapa lastensuojeluyksikössä. Puolen tunnin raivo-kohtauksen seurauksena voi siis olla kallis maksettava. Esityksessä on tarkoituksena tuoda esille puhuttaessa vahingonkorvauksista, että nuoret itse vastaavat aiheuttamastaan taloudellisesta

vahingosta iästään riippumatta vahingonkorvauslain mukaisesti. Vahingontekoa käsittelevien diojen aikana on tarkoitus pohtia nuorten kanssa yhdessä vahingonteon eri muotoja ja niiden mahdollisia seurauksia. Joissain tapauksissa tyhmyys tiivistyy ja porukalla saatetaan laittaa vaikkapa tyhjillään olevan autiotalon sisustusta uuteen uskoon. Näissä tapauksissa nuoret eivät välttämättä miellä, että aiheutuneet vahingot tulevat yhteisvastuullisesti korvattavaksi. Mielestämme tämä on tärkeä asia nostettavaksi esille.

Petos

Jatkuvasti kaikkien käsillä olevan internetin myötä petosrikokset (RL 36:1) ovat tätä päivää. Tarkoituksena ei ole antaa nuorille vinkkejä helpon rahan saamiseksi, vaan tuoda esille, että harmittomaltakin tuntuva olemattoman tavaran myyminen on rikos, josta voi joutua vastuuseen. Ilman työstä saatua kokemustakin lähes kenen tahansa on helppo nostaa esille esimerkkejä nettipetoksista. Mediassa on aika ajoin esillä esimerkiksi muumimukikaupat ja olemattomien konserttilippujen kaupat, joista puhuttaessa puhutaan usein myös kohtalaisen suurista summista rahaa.

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset (RL 21) ovat poliisihaastateltavan ja toisen lastensuojelun ammattilaisen mukaan myös yleisiä lastensuojelun asiakkailta. Tämän aiheen aloittava dia on tarkoituksella melko tyhjä. Tarkoitus on käydä nuorten kanssa vuoropuhelua siitä, kuinka laajasta nimikkeistöstä puhutaan. Pahoinpitelyistä puhuttaessa tärkeää on tuoda esille myös korvausvelvollisuus. Pahoinpitelystä seuraavat terveydelliset haitat voivat aiheuttaa valtaisan laskun pahoinpitelijälle, puhumattakaan vakavista ja jopa kohtalokkaistakin seurauksista pahoinpidellylle. Ei ole aina lainkaan selvää, että nuori voisi mieltää tekonsa seuraukset tapauksessa, jossa lyödään kerran toista ja tämän seurauksena uhri lyö päänsä katuun vammautuen vaikeasti tai pahimmillaan menehtyy.

Päihteet

Olemme työssämme nähneet, että lastensuojelun piirissä oleville nuorille päihteet eivät ole kovinkaan vieras asia. Päihteiden vaikutukset kasvavaan nuoreen ovat kaikille yleisesti tuttuja. Päihteiden negatiivisten terveysvaikutusten kertaaminen tässä yhteydessä on silti josain määrin tarpeen. Tämän erityisryhmän kanssa tarkoituksena on kuitenkin puhua enem-

män päihteiden negatiivisista sosiaalisista vaikutuksista sekä muista negatiivisista vaikutuksista elämässä. Työharjoittelun aikana on tullut vähintäänkin selväksi päihteidenkäytön mukana tulevat lieveilmiöt. Negatiivisten sosiaalisten vaikutusten lisäksi tarkoituksena onkin puhua nuorten kanssa päihteiden mukanaan tuomista omaisuus- ja väkivaltarikoksista. Myöskään työkokemukseemme perustuen ei ole lainkaan poikkeuksellista, että saadaksesen päihteitä on nuori joutunut antamaan maksuksi seksuaalipalveluita. Tämä ajatus tuskin on ollut nuoren tytön tai pojan mielessä, kun on ajatellut ensimmäistä kertaa kokeilla päihteiden viihdekäyttöä.

Päihdeosiossa käydään läpi myös huume puhuttelu, johon nuori joutuu syyllistyessään ensikertaa huumausaineen käyttörikokseen. Huume puhuttelu on tarkoitettu 15–17-vuotiaille nuorille, jotka ovat jääneet poliisille kiinni huumeiden käytöstä. Menettelyn tarkoituksena on antaa nuorelle mahdollisuus valita jatkossa toisin. Menettelyssä poliisi ei yleensä kirjoita alaikäiselle sakkoa, vaan kutsuu kokoon nuoren lisäksi hänen huoltajansa ja sosiaaliviranomaisen erityiseen puhuttelutilaisuuteen. Puhuttelussa nuorelle kerrotaan huumeiden käyttämisen raadollisesta todellisuudesta ja sen rikollisesta luonteesta. Tarkoituksena puhuttelussa on myös selvittää nuoren elämäntilannetta kokonaisvaltaisesti ja yhdessä sosiaaliviranomaisen, nuoren huoltajan ja itse nuoren kanssa miettiä minkälaiset jatkotoimenpiteet sopisivat hänelle parhaiten. Tilaisuuden jälkeen, jos puhuttelu on ollut kaikkien suhteen menestyksenkäs, voi syyttäjä tehdä asiassa syyttämättä jättämispäätöksen. Toisella kerralla nuoren jäädessä kiinni huumausaineen käyttörikokseen puhuttelun pitää syyttäjää. (Poliisihallitus 2018.)

Rikokset sosiaalisessa mediassa

Sosiaalinen media koskettaa tavalla tai toisella jokaisen elämää tänä päivänä. Työharjoittelumme aikana meille on tullut vastaan tapauksia, joissa sosiaalista mediaa käytetään väliinään kiusaamisessa. Kiusaaminen sanana kuulostaa monesti lievemältä kuin mitä se todellisuudessa on. Mannerheimin lastensuojeluliiton mukaan kiusaaminen saattaa aiheuttaa kiusatulle monenlaisia vaikutuksia henkiseen hyvinvointiin ja laskua mielialaan. Kiusaaminen saattaa aiheuttaa muun muassa masentuneisuutta sekä itsetuhoisia ajatuksia. Kiusaamisella saattaa olla myös vaikutuksia fyysiseen terveyteen. Nämä saattavat esiintyä muun muassa psykosomaattisina stressioireina, syömishäiriöinä ja univaikeuksina. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.)

Kiusatulle aiheutuneiden negatiivisten vaikutusten lisäksi niin sanottu nettikiusaaminen voi olla rikos. Tarkoituksena on kertoa kohdeyleisölle erilaisista rikosnimikkeistä, jotka saattavat täyttyä somehäirinnässä. Rikoslain mukaan näitä ovat muun muassa kunnianloukkaus (RL 24:9), yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen (RL 24:8), vainoaminen (RL 25:7a), laiton uhkaus (RL 25:7), viestintärauhan rikkominen (RL 24:1a) ja identiteettivarkaus (RL 38:9a). Myös näistä seurauksena tekijälle saattaa olla rikostuomio, sekä rikoksesta seuraava vahingonkorvauslain mukainen korvausvelvollisuus.

Rikosprosessi

Tarkoituksena on puhua aluksi rikosoikeudellisesta vastuusta. Alle 15-vuotias on saattanut olla jo niin tottunut ratkaisemaan tilanteita väkivallalla, että hän ei ymmärrä seurausten muuttumista siinä vaiheessa, kun hän täyttää 15-vuotta. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole millään tavalla korostaa tätä ikärajaa, mikäli kohdeyleisössä on alle 15-vuotiaita. Tällöin painotetaan sitä, että korvausvelvollisuus aiheuttamistaan vahingoista on kaiken ikäisillä.

Nuorille kerrotaan myös siitä, että vaikka he olisivat muiden kanssa tottuneet pakoilemaan vastuutaan karkailemalla ja raivokohtauksilla, tämä ei poliisin kanssa ole mahdollista. On tarpeen kertoa, että esitutkintalain (2011/805) kuudennen luvun ensimmäisen pykälän mukaan jokaisella on velvollisuus olla läsnä esitutkinnassa, mikäli on syytä olettaa, että tältä saadaan selvitystä rikoksesta tai jos hänen läsnäolonsa esitutkintatoimenpidettä suoritettaessa on muuten tarpeen rikoksen selvittämiseksi. Esitutkintalaissa kerrotaan myös mahdollisista pakkokeinoista (Pakkokeinolaki 806/2011). Alaikäinen ei voi verhoutua alaikäisyyden taakse jatkuvasti. Työharjoittelussamme olemme aamulla noutaneet putkasta kuulusteluun nuoren hänen käyttäytyttyään riittävän huonosti.

Rikosprosessista puhuttaessa käydään läpi lisäksi prosessia kokonaisuudessaan. On tarpeen käydä läpi tahot, jotka ovat määritelty esitutkintalaissa (805/2011) prosessissa mukana oleviksi. Näitä ovat siis poliisin lisäksi sosiaalityöntekijä (ETL 7:16) ja nuoren lailliset huoltajat (ETL 7:14) sekä mahdollisesti avustaja (ETL 4:10). Toki on otettava huomioon, että lastensuojeluyksikössä olevalla nuorella on olemassa jo lastensuojelun asiakkuus. Nuoret ja heidän huoltajansa saattavat kuitenkin kokea negatiivisena asiana sosiaalityöntekijän läsnäolon vaikkapa kuulustelussa. Nuorille kerrotaan, että poliisilla on laillinen velvollisuus varata tämä tilaisuus läsnäoloon eikä se ole nuoren tai nuoren huoltajien päätettävissä oleva asia.

Lisäksi kerrotaan sovittelun mahdollisuudesta (Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005) joissain rikosasioissa, rikosasian etenemisestä syyteharkintaan ja edelleen oikeuskäsittelyyn. Esityksessä on hyvä kertoa konkreettinen esimerkki rikosprosessin kestosta.

Rikosprosessista kertomisen yhteydessä on hyvä vielä nostaa esille korvausvelvollisuus ja se, että nuorena aiheutetun korvausvelvollisuuden loppusumma voi olla noussut korkoineen jo hyvinkin suureksi siinä vaiheessa, kun nuori pääsee työelämään, jolloin korvauksia saataan aloittaa ulosmittaamaan palkasta tai varallisuudesta.

8 VIERAILUSTA

Olimme sopineet vierailusta valitsemaamme lastensuojeluyksikköön yksikön vastaavan ohjaajan kanssa. Vastaava ohjaaja lupasi järjestää yksikön nuoret sopimanamme ajankohtana yksikön oleskelutiloihin kuuntelemaan esitystä. Tapahtumaan pääsi osallistumaan viisi nuorta ja viisi ohjaajaa. Yksikkö on seitsemän paikkainen, joten tapahtumaan osallistuivat melkein kaikki yksikön nuoret. Olimme valmistautuneet esitykseen hakemalla EET-ryhmältä poliisiaiheisiä tavaroita kuten heijastimia, tuubihiveja ja poliisimakeisia. Mietimme voivamme saada makeisten avulla nuoret osallistumaan keskusteluun. Palkinnoksi kommentista tai keskusteluun osallistumisesta sai aina makeisen. Tämä palkitseminen onnistui hyvin, sillä nuoret lähtivät mielestämme erittäin hyvin mukaan keskusteluun. Myös ohjaajat osallistuivat ja keskustelivat kanssamme kiitettävästi. Huomasimme yksikköön tullessamme nuorissa pientä esittämistä, kun he kokeilivat hieman kepillä jäätä ja haastoivat meitä kommentteillaan. Kuitenkin reippaalla mielellä ja nokkelilla vastauksilla saimme heidät puolellemme ja saimme heihin positiivisen yhteyden.

Esityksen pitämiseen ja palautteen keräämiseen meiltä meni yhteensä noin 1,5 tuntia. Uskomme, että se riippuu paljon esittäjistä, kuinka kauan tekemämme esityksen pitämiseen menee aikaa. Me saimme nuoret osallistumaan niin hyvin, että lupaamamme tunti ylittyi puolella tunnilla. Melkein kaikki esityksemme aiheet herättivät keskustelua nuorissa, joten aiheet olivat ajankohtaisia myös heille. Monella nuorista oli kokemusta erilaisista rikoksista, joista heille olimme kertomassakin. Keräsimme esityksemme lopuksi palautetta kaikilta osallistujilta. Palautekysely on liitteenä opinnäytetyössämme. Keräsimme palautetta viisiportaisella arviointiasteikolla, jossa numero yksi tarkoitti heikkoa ja numero viisi tarkoitti

hyvää. Kysyimme muun muassa oliko esitys tarpeellinen, esitetyn materiaalin laadusta, esityksen käytännönläheisyydestä ja itse esityksestä kokonaisuutena. Iso osa, eli noin 90 % palautteesta, oli arvosteltu arvosanalle neljä eli melko hyväksi. Pyysimme myös palautetta avoimilla vastauksilla. Kysyimme mikä oli esityksessä parasta ja mitä jäi esityksestä kaipaamaan. Kysyimme myös siitä, minkälaisia rikoksia palautteen antaja on itse kohdannut ja annoimme myös mahdollisuuden vapaalle sanalle. Kahdessa palautteessa oli kerrottu palautteeseen vastaajan kohdanneen omaisuus-, väkivalta- tai seksuaalirikoksia. Täytyy muistaa, että esitykseen osallistuneet nuoret olivat 12–15-vuotiaita ja jo heidän iässään jotkut heistä ovat joutuneet kohtaamaan tämän kaltaisia rikoksia.

Palautteenantajat kokivat esityksen tarpeelliseksi. Jo esityksen aikana huomasimme kuinka nuoret ja yksikön ohjaajat kokivat tarpeelliseksi kysellä asioita ja kertoa omia kokemuksiaan erilaisista heitä kohdanneista tilanteista. Tämä elävöitti tilannetta esitystä entisestään. Esityksessä esitetty materiaali koettiin isolta osalta myös hyväksi tai melko hyväksi. Saimme alustavissa asiantuntijahaastatteluista niin hyvän pohjan asioihin, jotka ovat ajankohtaisia nuorille, että esityksen kokoaminen oli helppoa. Suurin osa palautteen antajista piti esitystä hyvin käytännönläheisenä. Olimme pyrkineen lisäämään paljon esimerkkejä erilaisista rikoksista ja niiden seurauksista. Esimerkit myös konkretisoivat hyvin mitä seurauksia voi olla erilaisilla rikoksilla. Esityksen esittäminen oli myös nuorten ja yksikön työntekijöiden palautteen mukaan suurelta osin hyvää tai melko hyvää.

Avoimissa vastauksissa saimme palautetta, että esityksestä pidettiin sen käytännönläheisyyden ja tilaisuuden rentouden takia. Eräässä palautteessa pidettiin siitä, kuinka otettiin muut huomioon. Tästä aiheesta keskustelimme nuorten kanssa esityksen jälkeen ja he pitivät siitä, että annoimme heidän osallistua keskusteluun emmekä vain saarnanneet heille. Olimme jutelleet lastensuojelussa toimivien ammattilaisten kanssa jo ennen kuin aloitimme suunnittelemaan esitystä. He kertoivat, että vaikka monet lastensuojelun piirissä olevista nuorista syyllistyvät rikoksiin niin se unohtuu usein, että useat heistä ovat saattavat olla uhreja moniin erilaisiin rikoksiin. Tätä ohjetta käytimme esitystä suunniteltaessa ja mietimme paljon sitä, kuinka saamme esitettyä asiamme niin, ettemme esitä kaikkea liian syyllistävään sävyyn, vaan pyrimme puhumaan myös uhrinäkökulmasta.

Puhuimme paljon siitä mitä nuoret voivat joutua kokemaan ja toivomme, että esitys auttaa heitä ymmärtämään missä menee laillisen ja laittoman toiminnan raja. Tavoitteena oli myös

kertoa, että nuoret voivat puhua turvallisille aikuisille kohtaamistaan ongelmista ja näin saada apua ongelmiinsa.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Läpi projektin saimme vahvistusta siihen, että valitsemamme aihe olisi tärkeä lisä Poliisi-ammattikorkeakoulun ennalta estävän toiminnan vierailuihin. Huomasimme, että poliisilaitoksellamme Kaakkois-Suomessa aihetta arvostetaan ja koimme myös itse vierailumme tärkeäksi. Myös kanssamme yhteistyössä toimineet lastensuojelun ammattilaiset kertoivat, että tällaiselle toiminnalle olisi todellinen tarve. Poliisin kamppaillessa vähäisten resurssien kanssa pystyisi Poliisiammattikorkeakoulu tällä tavoin kustannustehokkaasti lisäämään poliisin arvokasta sidosryhmäyhteistyötä.

Vierailun myötä pystyimme tilaisuuden hengen ja palautteen perusteella tehdä johtopäätöksen, että myös nuoret arvostivat vierailuamme. Kysymyksiä esitettiin aktiivisesti ja nuoret halusivat oma-aloitteisesti kertoa omista kokemuksistaan. Ottaen huomioon yleisömmme haasteelliset taustat oli vierailu erittäin onnistunut. Tätä pystyimme mitata ainoastaan omien tuntemustemme ja palautekaavakkeiden perusteella.

Palautekaavake oli tehtävä melko suppeaksi, jotta siihen jaksettaisiin vastata. Kaavakkeiden numeroarviointi vierailusta oli vapaata palautetta onnistuneempi vastauksista päätellen. Kaavakkeen tarkoitus oli toimia meille itsellemme kehittääksemme esitystä. Vierailun jälkeen kaavakkeesta olisimme halunneet toisaalta erotella vastaukset ”en osaa sanoa” ja ”siltä väliltä”, toisaalta taas emme. Tätä vastausta oli käytetty yhdessä lomakkeessa, ja mielestämme olisi ollut tärkeää tietää oliko kyse siitä, että nuoren mielestä esityksen osa-alue oli kohtalaisella tasolla vai siitä, että hän ei osannut ottaa asiaan kantaa. Kuitenkin toisaalta, jos ”en osaa sanoa” vastaus olisi ollut erillään muista vastauksista, olisi tämä saattanut johtaa siihen, että tätä vaihtoehtoa olisi käytetty enemmän, jolloin palaute meidän näkökulmastamme olisi ollut hyödytön.

Palautekaavakkeen vapaan kerronnan osio keräsi aika vähän mielipiteitä. Mielestämme ongelmia tässä olivat se, että vastaajina olivat haastavassa tilanteessa olevat nuoret, jotka eivät välttämättä muutenkaan halua tai osaa kertoa ajatuksistaan sekä se, että vaikka lomake oli toteutettu anonymisti, vastaajina toimi hyvin pieni ryhmä, viisi nuorta. Tällöin nuori saattaa

olettaa, että vastauksista nuori olisi kuitenkin tunnistettavissa. Mielestämme kuitenkin lomake palveli tarkoitustaan. Tällä tavoin saimme palautetta ja nuorille saatiin vahvistettua mielikuvaa, että heidän mielipiteillään on merkitystä.

Lomakkeen oli tarkoitus olla tapa kehittää produktiamme. Vierailun jälkeen olemme kuitenkin sitä mieltä, että tämän tyyppisissä vierailuissa lomake voisi olla vakiintunut osa vierailua. Ottaen huomioon vierailun yleisön emme voi vähätellä sen arvoa, että nuori saa tuntea tulevana kuulluksi ja kokee, että hänen mielipiteistään ollaan kiinnostuneita. Vapaan kerronnan osio voi lisäksi toisinaan tuottaa ajatuksia esityksen kehittämiseksi.

Esityksen jälkeen pohdimme yhdessä esityksen sisällön onnistumista. Olimme tyytyväisiä siihen, että jokaisesta aiheesta nuorilla oli omia kokemuksia. Näin voimme päätellä, että aiheet olivat ajankohtaisia yleisöllemme.

Mietimme myös esityksen jälkeen sitä, että lastensuojeluyksikkö ei ole varmastikaan kovin helppo paikka monelle mennä vierailulle. Olimme molemmat sitä mieltä, että omat elämänkokemukset ja työkokemus poliisina auttoivat paljon siinä, että vierailu sujui niinkin hyvin ja rennosti. Kokemuksemme mukaan lastensuojelunuorilla voi olla sosiaalisissa taidoissa puutteita ja he saattavat haastaa uusia ihmisiä kokeillakseen tällä tavoin sitä minkälaisia reaktioita saavat aikaan. Tämänlainen kovuus on meidän kokemuksemme mukaan hyvin normaalia käytöstä monilla lastensuojelun piirissä olevilla nuorilla. Nuorten mielestä omia heikkouksiaan ei voida näyttää ja helpoin tapa peitellä niitä on esittää kovempaa kuin mitä onkaan. Tällaista pientä haastamista saimme mekin aluksi, mutta rento, puhelias ja kuitenkin tarvittaessa jämäkkä ote sai nuoret huomaamaan, että emme menneet hämillemme heidän haastamisestaan.

Olimme lisänneet esitykseen joitakin tosielämän esimerkkejä näyttämään nuorille mitä seurauksia voi pahimmillaan olla joillain äkkipikaistuksissaan tehdyillä teoilla. Puhuimme paljon vahingonkorvausasioista ja linkitimme esimerkit liittymään niihin. Oikeiden esimerkkien kautta nuoret ymmärsivät mielestämme paremmin mitä esimerkiksi yksi tönäisy, ja siitä johtuva työkyvyn menetys voi pahimmillaan merkitä ja minkälaiset korvaukset teosta voi joutua maksamaan. Puhuimme myös jonkin verran omassa työssämme esiin nousseisiin asioihin ja käytimme niitä esimerkkeinä. Tämä osaltaan varmasti elävöitti esitystä. Toisaalta se saattaa tuoda haasteen heille, jotka päättävät mennä vierailulle ilman työkokemusta. Toki

esityksen esimerkeilläkin saa aihetta keskusteluun, mutta uskomme että omat kokemuksemme olivat hyvä lisä valmiiseen esitykseen.

Uskomme, että opinnäytetyömme on osaltaan hyvä lisä Poliisiammattikorkeakoulun vapaasti valittavaan kurssiin, jossa käydään vierailulla erilaisissa paikoissa tekemässä ennalta estävää poliisityötä. Työssämme on hieman erilainen näkökulma ja sitä voidaan käyttää lailisuuskasvatuksellisenä esityksenä tai madaltamaan kynnystä mennä vierailulle lastensuojeluyksiköihin. Myös EET-ryhmät ympäri Suomen saavat esityksestämme työkalun, joka helpottaa omalta osaltaan heidän työtään.

LÄHTEET

Aaltonen, M.E. 2010, Nuorten aikuisten koulupudokkuus, työttömyys ja väkivaltarikollisuus. Väkivallan tekijät ja uhrin kansallisesti edustavan rekisteriaineiston valossa. Oikeus 39:3, 220–247.

Ankkuritoiminnan käsikirja. Sisäministeriön julkaisu 2019. Moniammatillinen yhteistyö nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen.

Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161483/SM_16_19_Ankkuritoiminnan_kasikirja.pdf. Luettu 20.10.2020.

Evwaraye, A. (2015) *Ei vain pahan poistamista vaan myös hyvän lisäämistä*. Teoksessa M. Vesterbacka (toim.), *Kun isolla kengällä astuu, jää iso jälki* (s. 19–31). 4., uudistettu laitos. PunaMusta Oy 2020

HE 252/2006: Hallituksen esitykset 2006

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017. Etusivu. Ammattilaisille. Kouluille ja oppilaitoksille. Kiusaamisen ehkäiseminen. Kiusaamisen seuraukset.

Luettavissa: <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaisyminen/kiusaamisen-seuraukset/>. Luettu: 11.10.2020.

Nilsson Lundmark, E. & Nilsson, I. 2013. Sammanfattning av intoleransens pris. En socioekonomisk analys av vit makt-rörelsen och Kungälvsmodellen. Stockholm: Åtta. 45 Tryckeri AB

Näsi, M. 2016. Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2016, Helsingin Yliopisto katsauksia 18/2016. Haettu osoitteesta

Luettavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/169509/Katsauksia_18_N%C3%A4si_2016.pdf?sequence=1. Luettu: 23.10.2020.

Näsi, M. & Tanskanen, M. 2016. Rikollisuustilanne 2016, Helsingin Yliopisto katsauksia 22/2017.

Luettavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/191756/Katsauksia_22_Rikollisuustilanne_2016_2017.pdf (luettu 23.10.2020)

Poliisi 2019. Kaakkois-Suomen poliisilaitos panostaa ennalta estävään toimintaan.

Luettavissa: https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/tiedotteet/1/1/kaakkois-suomen_poliisilaitos_panostaa_ennalta_estavaan_toimintaan_79061. Luettu 7.10.2020.

Poliisi 2020. Kaakkois-Suomen poliisilaitos.

Luettavissa: <https://www.poliisi.fi/kaakkois-suomi>. Luettu 8.10.2020.

Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023. Sisäministeriön julkaisuja 2019.

Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161300/SM_3_19_ENSKA.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 8.10.2020.

Poliisihallitus 2018. Poliisihallituksen ohje: Menettely huumausaineen käyttörikosta koskevissa asioissa, POL2018-49612

Sirén, Reino & Aaltonen, Mikko & Kääriäinen, Juha: Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980–2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 103, 2010.

Taskinen, S. (2012). *Lastensuojelulain soveltaminen*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2020. THL tilastoraportti 28/2020. Lastensuojelu 2019. Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140215/Tr28_20.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 20.10.2020.

Tilastokeskus 2018. Etusivu. Artikkelit. 2018. Nuorten miesten rikollisuus on laskussa. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/nuorten-miesten-rikollisuus-on-laskussa/>. Luettu 09.10.2020.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino OY.

Kysymyslomake poliisin ennalta estävän toiminnan jäsenelle

- Kerro taustastasi ja koulutuksestasi
- Mitä EET-ryhmä tekee Kaakkois-Suomessa?
- Onko EET-toimintaan täydentävää koulutusta?
- Kuinka suuri osa-alue EET-toiminnasta on nuorisotyö?
- Minkälainen rikollisuus on esillä nuorten kanssa?
- Oletko ollut vierailulla lastensuojeluyksikössä?
- Mitä mielestäsi vierailulla voi saavuttaa?
- Minkälaisista asioista nimenomaan lastensuojelun asiakkaiden kanssa tulisi keskustella vierailulla?
- Mitkä ovat mielestäsi tulevaisuuden näkymät nuorison negatiivisessa oireilussa?

Kysymyslomake lastensuojelun työntekijälle

- Mikä on teidän koulutuksenne ja työkokemuksenne?
- Minkälaisessa yksikössä työskentelet?
- Minkälaisista asiakkaista asiakasryhmänne koostuu?
- Onko yksikössä nuorilla ollut ongelmia viranomaisten kanssa?
- Onko yksikössä nuorilla ollut ongelmia poliisin kanssa?
- Onko lasten ja nuorten ongelmien ilmenemisessä nähtävissä kausittaisuutta?
- Joutuuko työnjohdosta olla paljon tekemisissä poliisin kanssa?
- Miten koet sidosryhmäyhteistyön toimivuuden poliisin kanssa?

Palautekysely

Merkitse rasti ruutuun, mikä parhaiten mielestäsi kuvastaa kysyttyä asiaa.

1 = heikko, 2 = melko heikko, 3 = en osaa sanoa / siltä väliltä, 4 = melko hyvä, 5 = hyvä

	1	2	3	4	5
Oliko mielestäsi esitys tarpeellinen					
Esitetty materiaali					
Esityksen käytännönläheisyys					
Esittäminen					

Tähän voit avata ja kommentoida edellisiä, jos haluat:

Esityksessä parasta oli:

Esityksestä jäin kaipaamaan:

Minkälaisia rikoksia olet itse kohdannut?

Vapaa sana:

KIITOS PALAUTTEESTASI!